

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่น่าวิเคราะห์เบื้องต้นได้มาจากคำตอบของครูสังคมศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร จำนวน 288 คน และผู้เชี่ยวชาญการเรียนการสอนสังคมศึกษาทั้ง 3 กลุ่มคือ กลุ่มอาจารย์ในสถาบันระดับอุดมศึกษาผู้มีประสบการณ์ด้านการเรียนการสอนหรือ ผลงานการวิจัยเกี่ยวกับสังคมศึกษา กลุ่มศึกษานิเทศก์วิชาสังคมศึกษา และกลุ่มครูดีเด่น /ครูค้นแบบ /ครูแกนนำหรือครูผู้ร่วมนิเทศวิชาสังคมศึกษา จำนวนทั้งหมด 22 คน โดยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล เป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูสังคมศึกษา ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการคำนวณค่าร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพของครูสังคมศึกษานำเสนอ ในตารางที่ 2

ตอนที่ 2 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมาย เกี่ยวกับระดับความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอน สังคมศึกษาในห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะ ความเป็นพลเมืองดี นำเสนอในตารางที่ 3-5

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ผลการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลความหมาย เกี่ยวกับความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาใน ห้องเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตร และกิจกรรมร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมือง ดี นำเสนอในตารางที่ 6-8

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนา คุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีสำหรับนักเรียน โดยวิเคราะห์เนื้อหาและเสนอเป็นความเรียงในแต่ละ ประเด็น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูสังกัดศึกษา

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 2 แสดงจำนวน และค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างครูสังกัดศึกษา จำแนกตามสถานภาพ ประสบการณ์การสอน การเคยได้รับการอบรมจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองดี และเนื้อหาวิชาสังกัดศึกษาที่เน้นกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	16	16.0
หญิง	84	84.0
ประสบการณ์การสอน		
1 - 5 ปี	12	4.2
6 - 10 ปี	24	9.3
11 - 15 ปี	10	3.5
16 - 20 ปี	39	13.5
20 ปีขึ้นไป	203	70.5
การเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับจัดกิจกรรมเพื่อความเป็นพลเมืองดี		
เคยอบรม	229	79.5
ไม่เคยอบรม	59	20.5

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ข้อมูลสถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
เนื้อหาวิชาสังคมศึกษาที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเน้นพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีให้กับผู้เรียน		
ประวัติศาสตร์	218	75.7
ภูมิศาสตร์	81	28.1
สังคมวิทยา	128	44.4
เศรษฐศาสตร์	89	30.9
พระพุทธศาสนา	262	91.0
ประชากรและสิ่งแวดล้อม	170	59.0
เหตุการณ์โลกปัจจุบัน	168	58.3
รัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง	183	63.5

จากตารางที่ 2 แสดงว่ากลุ่มตัวอย่างครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 84.0 ซึ่งมีประสบการณ์การสอน 20 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 70.5 และส่วนใหญ่เป็นผู้เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี คิดเป็นร้อยละ 79.5 ส่วนเนื้อหาในวิชาสังคมศึกษาที่ครูสังคมศึกษาส่วนใหญ่ได้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อเน้นความเป็นพลเมืองดีให้กับนักเรียนมากที่สุดคือ วิชาพระพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 91.0 รองลงมาคือ วิชาประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 75.7 และวิชารัฐศาสตร์ การเมืองการปกครอง คิดเป็นร้อยละ 63.5 ตามลำดับ ส่วนวิชาภูมิศาสตร์เป็นเนื้อหาวิชาที่ครูสังคมศึกษาให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเน้นคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 28.1

**ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของ
กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี**

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาในห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา ในห้องเรียน	ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ก. ด้านทักษะพื้นฐาน			
1.1 จัดกิจกรรมกลุ่มนักเรียนนำเสนอข่าวสารสาระน่ารู้	2.41	0.65	เหมาะสมปานกลาง
1.2 กิจกรรมวิเคราะห์ข้อมูล ค้นคว้า หาข้อเท็จจริงจากเอกสาร	2.36	0.62	เหมาะสมปานกลาง
1.3 ผูกตั้งข้อสมมติฐานเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ	2.55	0.61	เหมาะสมมาก
1.4 ใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นประเด็นให้นักเรียนให้นักเรียนอภิปรายปัญหา	2.66	0.52	เหมาะสมมาก
ข. ด้านจิตใจ			
1.5 ฝึกร่วมรับผิดชอบการทำงานกลุ่ม	2.67	0.51	เหมาะสมมาก
1.6 ใช้กรณีศึกษา โดยนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหา	2.63	0.54	เหมาะสมมาก
1.7 ใช้ตัวแบบบุคคลที่ทำความดีในประวัติศาสตร์ไทย	2.65	0.51	เหมาะสมมาก
1.8 แสดงละครหรือบทบาทสมมติเกี่ยวกับค่านิยมที่พึงประสงค์	2.24	0.75	เหมาะสมปานกลาง
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
1.9 ใช้บทบาทสมมติแสดงการปฏิบัติตนถูกต้องตามวัฒนธรรมประเพณีไทย	2.58	0.60	เหมาะสมมาก
1.10 ให้แสดงค่านิยมของตนเองเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและวิธีการสืบสานวัฒนธรรมประเพณี	2.39	0.64	เหมาะสมปานกลาง
1.11 นำปัญหาสังคมมาเป็นประเด็นในการสอนเช่น ปัญหายาเสพติด	2.66	0.55	เหมาะสมมาก
1.12 ให้ยกตัวอย่างการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหน้าที่พลเมืองดีของสังคมไทย	2.67	0.51	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 3 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	ความคิดเห็นของครูผู้สอน		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ง. ด้านการเมืองและประชาธิปไตย			
1.13 ใช้กระบวนการกลุ่มอภิปรายแนวทางการปฏิบัติตนตามสิทธิหน้าที่	2.58	0.54	เหมาะสมมาก
1.14 จัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนตามหลักประชาธิปไตย	2.59	0.55	เหมาะสมมาก
1.15 อธิบายถึงสิทธิหน้าที่พลเมืองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญ	2.57	0.54	เหมาะสมมาก
1.16 ฝึกการแก้ปัญหาสถานการณ์การเมืองไทยปัจจุบัน	2.55	0.59	เหมาะสมมาก
1.17 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียระบบการเมืองไทยในแต่ละยุคสมัย	2.56	0.58	เหมาะสมมาก
1.18 ประเด็นศึกษาวิเคราะห์ปัญหาเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย	2.55	0.59	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่าครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อ กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาในห้องเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

ด้านทักษะพื้นฐานคือ ฝึกตั้งข้อสมมติฐานเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ และการใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นประเด็นให้นักเรียนอภิปราย มีความเหมาะสมมาก

ด้านจิตใจคือ ให้ร่วมรับผิดชอบการทำงานกลุ่ม ใช้กรณีศึกษาโดยนำหลักคุณธรรมมาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางแก้ไขปัญหา และใช้ตัวแบบบุคคลที่ทำความดีในประวัติศาสตร์ไทย มีความเหมาะสมมาก

ด้านสังคมและวัฒนธรรม คือ ใช้บทบาทสมมุติแสดงการปฏิบัติตนถูกต้องตามวัฒนธรรมประเพณีไทย นำปัญหาสังคมมาเป็นประเด็นในการสอนเช่น ปัญหายาเสพติด และให้นักเรียนยกตัวอย่างการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหน้าที่พลเมืองดีของสังคมไทย มีความเหมาะสมมาก

ด้านการเมืองและประชาธิปไตย คือ ใช้กระบวนการกลุ่มอภิปรายถึงแนวทางการปฏิบัติตนตามสิทธิหน้าที่ จัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ของตนตามหลักประชาธิปไตย อธิบายและแสดงถึงสิทธิหน้าที่พลเมืองตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญที่พึงปฏิบัติ ฝึกการแก้ปัญหาสถานการณ์การเมืองไทยปัจจุบัน และวิเคราะห์ข้อดีข้อเสียระบบการเมืองไทยในแต่ละยุคสมัย มีความเหมาะสมมาก

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนความคิดเห็นของครูผู้สอนที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนสอนสังคมศึกษาเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร	ความคิดเห็นของครูผู้สอนสังคมศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ก. ด้านทักษะพื้นฐาน			
2.1 จัดทำโครงการที่เป็นสาระเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดี	2.27	0.70	เหมาะสมปานกลาง
2.2 จัดทำโครงการสังคมศึกษาที่เป็นเกี่ยวกับสาระความเป็นพลเมืองดีบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆ	2.55	0.72	เหมาะสมมาก
2.3 จัดทัศนศึกษานอกสถานที่	2.61	0.58	เหมาะสมมาก
2.4 ใช้แหล่งวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆ ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม	2.65	0.51	เหมาะสมมาก
2.5 จัดทำโครงการผลิตสื่อ เกมที่มีเนื้อหาส่งเสริมความเป็นพลเมืองดีและสาริตประกอบการเรียน	2.46	0.59	เหมาะสมปานกลาง
2.6 นำเสนอข่าว สาระต่างๆผ่านเสียงตามสายของโรงเรียน	2.56	0.60	เหมาะสมมาก
ข. ด้านจิตใจ			
2.7 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	2.67	0.53	เหมาะสมมาก
2.8 แสดงค่านิยมของตนโดยการเขียนบทความในหัวเรื่องเกี่ยวกับการปฏิบัติตน ในฐานะพลเมืองของประเทศและสังคมโลก	2.31	0.62	เหมาะสมปานกลาง
2.9 ใฝ่หาที่เกี่ยวกับการนำหลักคุณธรรมมาช่วยเหลือสังคม	2.34	0.69	เหมาะสมปานกลาง
2.10 เชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อพัฒนาค่านิยมในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า	2.55	0.59	เหมาะสมมาก
2.11 ฝึกปฏิบัติสมาธิเพื่อขัดเกลาจิตใจตามหลักศาสนา	2.67	0.52	เหมาะสมมาก
2.12 สสำรวจ/ สัมภาษณ์บุคคลเกี่ยวกับคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่คนไทยต้องการ	2.36	0.61	เหมาะสมปานกลาง

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนรู้การสอนสังคมศึกษา เสริมหลักสูตร	ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
2.13 กิจกรรมเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา	2.80	0.44	เหมาะสมมาก
2.14 จัดทัศนศึกษาเชิงอนุรักษ์	2.63	0.55	เหมาะสมมาก
2.15 จัดนิทรรศการ/ป้ายนิเทศแสดงความสำคัญสถาบันหลักของชาติ	2.57	0.54	เหมาะสมมาก
2.16 กิจกรรมประกวดโครงงานงานเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2.59	0.56	เหมาะสมมาก
2.17 ใช้แหล่งวิทยาการระบบ IT ในการเสริมความรู้เพิ่มเติม เรียนรู้ประเพณีวัฒนธรรมและสังคมอื่นๆ	2.37	0.61	เหมาะสมปานกลาง
ง. ด้านการเมืองและประชาธิปไตย			
2.18 จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญทางการเมืองการปกครองของไทย	2.57	0.56	เหมาะสมมาก
2.19 จัดทัศนศึกษาสถานที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง ปกครองบ้านเมือง	2.57	0.57	เหมาะสมมาก
2.20 คัดค้านข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยอย่างสม่ำเสมอ	2.65	0.49	เหมาะสมมาก
2.21 สำรวจปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของคนไทย เพื่อให้ ตระหนักถึงปัญหาและแสดงถึงค่านิยมการตัดสินใจที่ถูกต้อง	2.41	0.62	เหมาะสมปานกลาง

จากตารางที่ 4 แสดงว่าครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นต่อกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

ด้านทักษะพื้นฐานคือ ทำโครงการสังคมศึกษาที่เป็นสาระความเป็นพลเมืองดี บูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆ จัดทัศนศึกษานอกสถานที่ ใช้แหล่งวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆ ค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และนำเสนอข่าวสาระต่างๆผ่านเสียงตามสายของโรงเรียน มีความเหมาะสมมาก

ด้านจิตใจคือ การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ เจริญวิทยากรมาบรรยายเพื่อพัฒนาค่านิยมในการดำรงชีวิต และฝึกปฏิบัติสมาธิเพื่อขัดเกลาจิตใจตามหลักศาสนา มีความเหมาะสมมาก

ด้านสังคมและวัฒนธรรมคือ กิจกรรมเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา จัดทัศนศึกษาเชิงอนุรักษ์ จัดนิทรรศการหรือป้ายนิเทศให้เห็นความสำคัญสถาบันหลักของชาติ และจัดประกวดโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความเหมาะสมมาก

ด้านการเมืองและประชาธิปไตยคือ จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญทางการเมืองการปกครองของไทย จัดทัศนศึกษาสถานที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง และติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยอย่างสม่ำเสมอ มีความเหมาะสมมาก

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนความคิดเห็นของครูสังคมศึกษาที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนสอนสังคมศึกษาร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกับชุมชน	ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ก. ด้านทักษะพื้นฐาน			
3.1 ใช้แหล่งวิทยากรท้องถิ่นที่เป็นบุคคลและสถานที่	2.56	0.64	เหมาะสมมาก
3.2 จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาในวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มโรงเรียนในชุมชนคน	2.55	0.61	เหมาะสมมาก
3.3 จัดกิจกรรมกลุ่มศึกษาวิจัยสำรวจข้อมูล สถิติ และทำแผนที่ ในเขตชุมชนคนเพื่อนำมาแก้ปัญหาชุมชนที่เกิดขึ้น	2.20	0.70	เหมาะสมปานกลาง
ข. ด้านจิตใจ			
3.4 จัดกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ร่วมกับ ประชาชนในชุมชน	2.64	0.58	เหมาะสมมาก
3.5 เชิญวิทยากรในชุมชนมาบรรยายให้ข้อคิดในการปฏิบัติตน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน เช่น การเชิญพระสงฆ์	2.58	0.57	เหมาะสมมาก
3.6 ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่นกันจัดทำเอกสาร หรือนิทาน ส่งเสริมค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมเพื่อพัฒนาความเป็น พลเมืองดีเผยแพร่ให้แก่ชุมชน	2.40	0.66	เหมาะสมปานกลาง
3.7 ใช้พุทธศาสนสุภาษิตเป็นสื่อในการจัดกิจกรรมกลุ่มเน้น พัฒนาความเป็นพลเมืองดี	2.35	0.67	เหมาะสมปานกลาง
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
3.8 ให้นักเรียนร่วมพิธีกรรมศาสนาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	2.69	0.48	เหมาะสมมาก
3.9 จัดกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับการการใช้ทรัพยากรและรักษา สาธารณะสมบัติ	2.65	0.51	เหมาะสมมาก
3.10 การรณรงค์ป้องกันต่อต้านยาเสพติดร่วมกับชุมชน	2.75	0.47	เหมาะสมมาก
3.11 สำรวจปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหาสังคมและ วัฒนธรรมในชุมชน	2.55	0.61	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 5 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกับชุมชน	ความคิดเห็นของครูสังคมศึกษา		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม (ต่อ)			
3.12 เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาแนะนำการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ ในการดำเนินชีวิต	2.57	0.63	เหมาะสมมาก
3.13 ใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม	2.57	0.61	เหมาะสมมาก
ง. ด้านการเมืองและประชาธิปไตย			
3.14 กิจกรรมฟังประชาพิจารณ์ การประชุมในระดับท้องถิ่น หรือประเทศ	2.36	0.66	เหมาะสมปานกลาง
3.15 จัดทำเอกสารและสื่อต่างๆเผยแพร่ความรู้ประชาชนใน เรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	2.55	0.57	เหมาะสมมาก
3.16 ร่วมรณรงค์การมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองกับ ชุมชน	2.55	0.59	เหมาะสมมาก
3.17 จัดกิจกรรมชมรมอาสาพัฒนาการเมืองการปกครองท้องถิ่น ร่วมกับชุมชน	2.35	0.65	เหมาะสมปานกลาง
3.18 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นตน	2.55	0.58	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 5 แสดงว่าครูสังคมศึกษามีความคิดเห็นต่อ กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษา
ร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี ดังนี้

ด้านทักษะพื้นฐานคือ ใช้แหล่งวิทยากรท้องถิ่นที่เป็นบุคคลและสถานที่ และ
จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาในวิชาสังคมศึกษาระหว่างกลุ่มโรงเรียนในชุมชนตน มีความเหมาะสม
มาก

ด้านจิตใจคือ จัดกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ร่วมกับประชาชนในชุมชน และเชิญวิทยากรในชุมชนมาบรรยายให้ข้อคิดในการปฏิบัติตน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน เช่น การเชิญ พระสงฆ์ มีความเหมาะสมมาก

ด้านสังคมและวัฒนธรรมคือ ให้นักเรียนร่วมพิธีกรรมศาสนาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น จัดกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและรักษาสาธารณะสมบัติในชุมชน การรณรงค์ป้องกันต่อต้านยาเสพติดร่วมกับชุมชน ดำรงปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหา สังคมและวัฒนธรรมในชุมชน เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาแนะนำการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ในการดำเนินชีวิต และใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม ให้นักเรียนค้นหาแหล่งวิชาการเรียนรู้ใหม่ๆทางสังคม วัฒนธรรม มีความเหมาะสมมาก

ด้านการเมืองและประชาธิปไตยคือ จัดทำเอกสารและสื่อต่างๆเผยแพร่ความรู้ประชาชนในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ร่วมรณรงค์การมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองกับชุมชน จัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นตน มีความเหมาะสมมาก

ส่วนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาในห้องเรียนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ก. ด้านทักษะพื้นฐาน			
1.1 ฝึกตั้งข้อสมมติฐานเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ	2.59	0.59	เหมาะสมมาก
1.2 กิจกรรมใช้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงเป็นประเด็นให้นักเรียนอภิปราย	2.68	0.57	เหมาะสมมาก
ข. ด้านจิตใจ			
1.3 ฝึกร่วมรับผิดชอบการทำงานกลุ่ม	2.86	0.35	เหมาะสมมาก
1.4 ใช้กรณีศึกษาโดยนำหลักคุณธรรมมาใช้เป็นแนวทางแก้ไข	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
1.5 ใช้ตัวแบบบุคคลที่ทำความดีในประวัติศาสตร์ไทย	2.73	0.46	เหมาะสมมาก
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
1.6 ใช้บทบาทสมมติเกี่ยวกับการปฏิบัติตนถูกต้องตามวัฒนธรรมประเพณีไทย	2.73	0.46	เหมาะสมมาก
1.7 นำปัญหาสังคมมาเป็นประเด็นในการสอน เช่น ปัญหายาเสพติด	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
1.8 ให้อีกตัวอย่างการปฏิบัติตนที่ถูกต้องตามหน้าที่พลเมืองดีของสังคมไทย	2.59	0.50	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 6 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน ในห้องเรียน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ง. ด้านการเมืองและประชาธิปไตย			
1.9 ใช้กระบวนการกลุ่มอภิปรายถึงแนวทางการปฏิบัติตนตาม สิทธิหน้าที่	2.59	0.50	เหมาะสมมาก
1.10 จัดกิจกรรมสถานการณ์จำลองเกี่ยวกับสิทธิหน้าที่ ของคนตามหลักประชาธิปไตย	2.59	0.50	เหมาะสมมาก
1.11 อธิบายและแสดงค่านิยมถึงสิทธิหน้าที่พลเมืองตามบทบัญญัติ รัฐธรรมนูญ	2.59	0.50	เหมาะสมมาก
1.12 ฝึกการแก้ปัญหาสถานการณ์การเมือง	2.59	0.50	เหมาะสมมาก
1.13 วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียระบบการเมืองไทยในแต่ละยุคสมัย	2.64	0.49	เหมาะสมมาก
1.14 วิเคราะห์ปัญหาการเลือกตั้งระบอบประชาธิปไตย	2.64	0.49	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 6 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอน
สังคมศึกษาในห้องเรียน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะพื้นฐาน ด้านจิตใจ
ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านประชาธิปไตยมีความเหมาะสมมากทุกประเด็น

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเสริมหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ก. ด้านความรู้และทักษะพื้นฐาน			
2.1 จัดทำโครงการสังคมศึกษาที่เป็นสาระเกี่ยวกับความเป็นพลเมืองดีบูรณาการร่วมกับวิชาอื่นๆ	2.82	0.39	เหมาะสมมาก
2.2 จัดทัศนศึกษานอกสถานที่	2.68	0.57	เหมาะสมมาก
2.3 ใช้แหล่งวิชาการและเทคโนโลยีต่างๆค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม	2.64	0.49	เหมาะสมมาก
2.4 นำเสนอข่าวสาระต่างๆผ่านเสียงตามสายของโรงเรียน	2.55	0.51	เหมาะสมมาก
ข. ด้านจิตใจ			
2.5 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางศาสนาที่ตนนับถือ	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
2.6 เชิญวิทยากรมาบรรยายเพื่อพัฒนาค่านิยมในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า	2.68	0.48	เหมาะสมมาก
2.7 ฝึกปฏิบัติสมาธิเพื่อขัดเกลาจิตใจตามหลักศาสนา	2.82	0.39	เหมาะสมมาก
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
2.8 กิจกรรมเข้าร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนา	2.86	0.35	เหมาะสมมาก
2.9 จัดทัศนศึกษาเชิงอนุรักษ์	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
2.10 จัดนิทรรศการ/ป้ายนิเทศแสดงความสำคัญสถาบันหลักของชาติ	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
2.11 ประกวดโครงการเกี่ยวกับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	2.82	0.39	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 7 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน เสริมหลักสูตร	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ง. ด้านการเมืองและประชาธิปไตย			
2.12 จัดนิทรรศการเกี่ยวกับวันสำคัญทางการเมืองการปกครองของไทย	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
2.13 ทัศนศึกษาสถานที่สำคัญๆ ที่เกี่ยวกับการปกครองบ้านเมือง	2.73	0.55	เหมาะสมมาก
2.14 ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองการปกครองไทยอย่างสม่ำเสมอ	2.86	0.35	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 7 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่าการเรียนการสอน สังคมศึกษาเสริมหลักสูตร เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะพื้นฐาน ด้านจิตใจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านประชาธิปไตยมีความเหมาะสมมากทุกประเด็น

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความหมายของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาจัดร่วมกับชุมชนเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดี

กิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกับชุมชน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ก. ด้านทักษะพื้นฐาน			
3.1 ใช้แหล่งวิทยาการท้องถิ่นที่บุคคลและสถานที่	2.77	0.43	เหมาะสมมาก
3.2 จัดกิจกรรมแข่งขันตอบปัญหาในวิชาสังคมศึกษา ระหว่างกลุ่มโรงเรียนในชุมชนตน	2.64	0.49	เหมาะสมมาก
ข. ด้านจิตใจ			
3.3 จัดกิจกรรมการบำเพ็ญสาธารณะประโยชน์ร่วมกับ ประชาชนในชุมชน	2.73	0.46	เหมาะสมมาก
3.4 เชิญวิทยากรในชุมชนมาบรรยายให้ข้อคิดในการปฏิบัติตน เพื่อประโยชน์แก่ชุมชน เช่น การเชิญพระสงฆ์	2.68	0.48	เหมาะสมมาก
ค. ด้านสังคมและวัฒนธรรม			
3.5 ให้นักเรียนร่วมพิธีกรรมศาสนาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น	2.68	0.57	เหมาะสมมาก
3.6 จัดกิจกรรมในชุมชนเกี่ยวกับกรใช้ทรัพยากรและการ ร่วมรักษาสาธารณะสมบัติ	2.86	0.35	เหมาะสมมาก
3.7 การรณรงค์ป้องกันต่อต้านยาเสพติดจัดร่วมกับชุมชน	2.86	0.35	เหมาะสมมาก
3.8 ดำรวจปัญหาและเสนอแนะแนวทางแก้ปัญหาและวัฒนธรรม ในชุมชน	2.73	0.46	เหมาะสมมาก
3.9 เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาแนะนำการนำภูมิปัญญาไทยมาใช้ใน การดำเนินชีวิต	2.73	0.46	เหมาะสมมาก
3.10 ใช้ท้องถิ่นเป็นแหล่งการเรียนรู้ทางสังคมและวัฒนธรรม	2.77	0.43	เหมาะสมมาก

ตารางที่ 8 (ต่อ)

กิจกรรมการเรียนการสอน ร่วมกับชุมชน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ		
	\bar{X}	S.D.	ความหมาย
ง. ด้านการเมืองและประชาธิปไตย			
3.19 จัดทำเอกสารและสื่อต่างๆเผยแพร่ความรู้ประชาชนในเรื่องการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	2.64	0.49	เหมาะสมมาก
3.20 ร่วมรณรงค์การมีส่วนร่วมด้านการเมืองการปกครองกับชุมชน	2.68	0.48	เหมาะสมมาก
3.21 จัดกิจกรรมส่งเสริมความเข้าใจเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมทางการเมืองในท้องถิ่นตน	2.82	0.39	เหมาะสมมาก

จากตารางที่ 8 แสดงให้เห็นว่าผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นว่ากิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาร่วมกับชุมชน เพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีด้านทักษะพื้นฐาน ด้านจิตใจ ด้านสังคมและวัฒนธรรม และด้านประชาธิปไตยมีความเหมาะสมมากทุกประเด็น

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญจากการนำเสนอเกี่ยวกับ
กิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็น
พลเมืองดีที่เหมาะสมและควรจัดสำหรับนักเรียน

ข้อมูลต่อไปนี้ เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนการสอนสังคมศึกษาเพื่อพัฒนาคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีที่เหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

1. กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน

1.1 ด้านทักษะพื้นฐาน ได้แก่ การให้นักเรียนรู้จักสรุปสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาของความเป็นพลเมืองดีทำเป็นผังกราฟฟิกในรูปแบบต่างๆ หรือใช้เทคนิคการสอนการคิดแบบหมวก 6 ใบ และการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้ขั้นตอนของอริยสัจ 4 เป็นต้น โดยให้นักเรียนสร้างองค์ความรู้เอง และปฏิบัติจริง มีการใช้ประสบการณ์ตรงเป็นตัวอย่างให้แก่ปัญหาในชั้นเรียนโดยฝึกทักษะต่างๆ (ฟัง พูด อ่าน เขียน สังเกต) จัดกิจกรรมเสนอเป็นเพลงที่มีสาระความเป็นพลเมืองดีให้นักเรียนอภิปรายตอบปัญหา ให้นักเรียนตอบและตัวอย่างจากสถานการณ์ในการแก้ปัญหาที่ถูกต้องและเหมาะสมที่สุดเพื่อเป็นแนวทางการปฏิบัติตน

1.2 ด้านจิตใจ ได้แก่ ตั้งประเด็นคำถามให้นักเรียนแสดงความคิดเห็น อภิปรายถึงผลดีและผลเสียของการปฏิบัติตนเป็นผู้มีและเป็นผู้ขาดคุณธรรมธรรม การยกตัวอย่างกรณีศึกษาหรือการกระทำของบุคคลที่ทำประโยชน์ส่วนรวม อภิปรายและร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคล การร่วมการสนทนาถึงข้อดีและข้อเสียของการทำความดีและความชั่ว การแบ่งกลุ่มเสนอแนวทางการปฏิบัติตนในการเป็นพลเมืองดี จัดเล่นเกม ร้องเพลงปลุกใจโดยเน้นถึงความสามัคคีและการปฏิบัติตามกฎกติกา มารยาทของสังคมอย่างถูกต้อง และการให้นักเรียนเล่าประสบการณ์หรือนิทานที่ให้แง่คิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

1.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์หาแนวทางแก้ปัญหาทางด้านสังคมและวัฒนธรรม จัดกิจกรรมสืบสอบ ค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมไทยในอดีตและปัจจุบัน ร่วมอภิปรายในชั้นเรียนพร้อมหาแนวทางอนุรักษ์ อนุรักษ์ประเด็นสอดคล้องปัญหาสังคม สิ่งแวดล้อม ยาเสพติดอยู่สม่ำเสมอ จัดกลุ่มนักเรียนแสดงบทบาทสมมติเกี่ยวกับประเพณีวัฒนธรรมในแต่ละภาคที่แสดงถึงการอนุรักษ์ความเป็นไทย นักเรียนเล่าประสบการณ์ในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและศิลปวัฒนธรรมไทย การนำบทความหรือภาพเกี่ยวกับปัญหาสังคมให้นักเรียนร่วมวิเคราะห์และอภิปรายปัญหา และเสนอแนวทางแก้ปัญหาที่นำไปปฏิบัติได้

1.4 ด้านการเมืองและประชาธิปไตย ได้แก่ จัดกลุ่มแบ่งหน้าที่รับผิดชอบโดยใช้หลักประชาธิปไตย เช่น มีประธานประชุมตกลงกัน แบ่งหน้าที่ภายในกลุ่มให้ชัดเจน การนำรูปภาพ การ์ตูนล้อเลียนทางการเมือง หรือกรณีตัวอย่างให้นักเรียนวิเคราะห์เขียนสรุปและนำเสนอแนวทางแก้ปัญหาการเมืองไทยโดยใช้วิธีการประชาธิปไตย มีการสอดแทรกสภาพปัญหาการเมืองท้องถิ่นในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลเสียจากการซื้อเสียง ขยายสิทธิในเลือกตั้ง ให้นักเรียนศึกษาจากสถานการณ์จริงหรือทำการสังเกตเกี่ยวกับการเลือกตั้งนำมาสร้างสถานการณ์จำลองในชั้นเรียน ให้นักเรียนศึกษาประเด็นของลักษณะความเป็นพลเมืองดีในระบอบประชาธิปไตย สิทธิ หน้าที่ บทบาทของตนอย่างถูกต้อง การฝึกให้นักเรียนตั้งประเด็นและโต้แย้งกันโดยใช้เหตุผลอย่างโดยสันติ ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น ชักถาม อภิปรายในชั้นเรียนและฝึกการยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น และการให้นักเรียนติดตามข่าว ประเด็นที่น่าสนใจด้านการเมืองและผลักดันนำเสนอหน้าชั้นตลอดทั้งเทอม

2. กิจกรรมการเรียนการสอนเสริมหลักสูตร

2.1 ด้านทักษะพื้นฐาน ได้แก่ จัดกิจกรรมส่งเสริมการแสวงหาความรู้โดยจัดเป็นห้องสมุดสังคมศึกษา นักเรียนจัดกิจกรรมโดยทำเพิ่มสะสมผลงานของตนในรายวิชาสังคมศึกษา จัดประกวดโครงงานสังคมศึกษาของนักเรียนเป็นกลุ่มๆ จัดกิจกรรมชมรมสร้างเสริมทักษะความรู้ต่างๆ เช่น ชมรมผู้สื่อข่าวเหตุและเหตุการณ์ประจำวัน ชมรมพี่ติวน้อง ชมรมความรู้รอบตัว เป็นต้น ให้ค้นคว้าหาคำตอบวิชาสังคมศึกษาด้วยตนเองจากแหล่งวิทยาการอื่นๆ เช่น อินเทอร์เน็ต จัดกิจกรรมพัฒนารายบุคคลโดยให้นักเรียนศึกษาค้นคว้าหาความรู้จากบทเรียนสำเร็จรูป รวมทั้งจัดแข่งขันตอบปัญหาวิชาสังคมศึกษากันระหว่างห้องในแต่ละชั้นเรียน

2.2 ด้านจิตใจ ได้แก่ กิจกรรมจัดค่ายพุทธบุตร พุทธศาสนา อบรมพัฒนาจิตโดยทางโรงเรียนร่วมกับวัด ชุมชน และผู้ปกครองช่วยกันจัดกิจกรรมให้กับนักเรียน ให้นักเรียนทำสมุดบันทึกความดีของตนเอง จัดกิจกรรมฝึกความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบและคุณธรรมให้ผู้เรียน เจริญวิทยาการที่พระสงฆ์มาอบรมจิตใจ สอนธรรมะให้กับนักเรียน จัดกิจกรรมเจริญบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดี ทำประโยชน์ต่อสังคม มาร่วมสนทนา พบปะพูดคุยกับนักเรียนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จัดกิจกรรมปลูกฝังคุณลักษณะความเป็นพลเมืองดีในรายวิชาอื่นๆ

2.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ จัดทำโครงการร่วมกับชุมชนบำเพ็ญประโยชน์เพื่อช่วยสังคม จัดป้ายนิเทศหรือนิทรรศการในวันสำคัญต่างๆ ส่งเสริมการแก้ปัญหาสังคมและส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทยและภูมิปัญญาไทย จัดกิจกรรมยกย่องชมเชยให้รางวัลผู้กระทำความดี ประกอบคุณธรรมที่พึงประสงค์ของสังคมไทย จัดกิจกรรมในวันบุคคลสำคัญต่างๆ ที่สร้างความดีต่อสังคม จัดกิจกรรมทัศนศึกษาหรือค่ายพักแรมเกี่ยวกับด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษาวัฒนธรรม

ในท้องถิ่นต่างๆ สอดแทรกเนื้อหาความเป็นพลเมืองดีในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การเล่นเกม จัดกิจกรรมโครงการศึกษาวิชาชีพในท้องถิ่น การประกวดและจัดการศึกษารายสัปดาห์และการใช้วาจาที่สุภาพให้ผู้เรียน จัดกิจกรรมกลุ่ม เปิดโอกาสให้ศึกษาสังคมวัฒนธรรมในสังคมตนเองและหาปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมนั้นๆ พร้อมเสนอแนวทางแก้ปัญหา จัดกลุ่มศึกษาเรียนรู้นอกเวลาเกี่ยวกับปัญหาในท้องถิ่น วิถีชีวิตผู้คนท้องถิ่นในแหล่งต่างๆ และเสนอข้อคิดเห็น จัดทำเป็นรายงานเสนอเป็นผลงาน จัดกิจกรรมโดยศึกษาความรู้เชิงอนุรักษ์จากแหล่งเรียนรู้ธรรมชาตินอกชั้นเรียน เช่น เส้นทางไกลเชิงอนุรักษ์ด้วยรถจักรยาน, ค่ายประวัติศาสตร์สัญจร

2.4 ด้านการเมืองและประชาธิปไตย ได้แก่ ให้นักเรียนรวบรวมจัดทำสมุดภาพข่าว บทความการเมืองทั้งภายในและภายนอกประเทศพร้อมวิเคราะห์สถานการณ์ เสนอแนวทางการปฏิบัติตนในฐานะพลเมืองในระบอบประชาธิปไตย จัดป้ายนิเทศเกี่ยวกับวันสำคัญๆทางการเมือง เช่นวัน 14 ตุลาคม หรือเกี่ยวกับวันประวัตินักคิดและผลงานบุคคลสำคัญๆในทางการเมืองระบอบประชาธิปไตย จัดได้ว่าที่ เกี่ยวกับประเด็นด้านการเมืองการปกครอง การเขียนเรียงความในแง่สร้างจิตสำนึกธรรมาภิบาลและแก้ปัญหาการเมือง จัดกิจกรรมประกวดคำขวัญเกี่ยวกับการธรรมาภิบาลประชาธิปไตย เช่น การธรรมาภิบาลไปเลือกตั้งไม่นอนหลับทับสิทธิ์ จัดประชาสัมพันธ์เสียงตามสายในโรงเรียนให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครองให้เข้าใจอย่างถูกต้องและส่งเสริมด้านประชาธิปไตย

3. กิจกรรมการเรียนการสอนร่วมกับชุมชน

3.1 ด้านทักษะพื้นฐาน ได้แก่ ให้นักเรียนทำกิจกรรมกลุ่มนอกสถานที่ค้นคว้าหาความรู้จากชุมชนของตน การให้นักเรียนสัมภาษณ์หาความรู้เพิ่มเติมจากบุคคลที่มีความรู้เฉพาะด้านหรือผู้เชี่ยวชาญในท้องถิ่น นำมาประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษา จัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนเป็นตัวแทนบรรยายเผยแพร่ให้ความรู้และสาระประโยชน์ในด้านต่างๆ ในเนื้อหาวิชาสังคมศึกษา และสอดแทรกความเป็นพลเมืองดีให้เวทีชุมชนได้รับฟัง จัดกลุ่มนักเรียนออกสำรวจ สังเกต สอบถาม จดบันทึกเก็บข้อมูลทางสถิติที่สำคัญๆ เช่น สำรวจสถิติ ข้อมูลประชากร เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในชุมชน และนักเรียนการจัดทำเอกสารเผยแพร่ความรู้ด้านวิชาการสังคมศึกษา

3.2 ด้านจิตใจ ได้แก่ จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในวาระโอกาสต่างๆ โดยเชิญวิทยากรท้องถิ่นมาบรรยายมีการสอดแทรกส่งเสริมการทำมาหากิน นำหลักคุณธรรมมาใช้ในการดำเนินชีวิตประจำวัน นักเรียนฟังการบรรยายธรรมะจากเทพ หรือวีดีโอ วีซีดี และสรุปข้อคิดที่ได้ ครูจัดกิจกรรมพานักเรียนไปเยี่ยมผู้ด้อยโอกาส ชุมชนแออัด โรงพยาบาลสถานที่ช่วยเหลือผู้พิการ คนยากจนเพื่อช่วยบริจาค แสดงความมีมนุษยธรรมและ เอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ นำหนังสือบทความ เรื่องราว นิทานที่เกี่ยวกับปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้นักเรียนอ่านนอกเวลา

3.3 ด้านสังคมและวัฒนธรรม ได้แก่ จัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมร่วมกับชุมชนบำเพ็ญประโยชน์และจัดการดูแลสภาพแวดล้อมในชุมชนของคน เช่น การเขียนป้ายห้ามทิ้งขยะในบริเวณสาธารณะ แม่น้ำลำคลอง เป็นต้น กิจกรรมโครงการอาสาสมัครร่วมกับกลุ่มคนในท้องถิ่นดูแลสาธารณะสมบัติของชุมชน เช่น ที่นั่ง ถนน ป้ายต่างๆ สะพานลอย เขตกำแพง กิจกรรมเชิญวิทยากรในชุมชนมาให้ความรู้กับนักเรียนเกี่ยวกับการรักษากฎหมายและการปฏิบัติระเบียบวินัยของสังคมอย่างถูกต้อง เช่น การเชิญตำรวจจราจรมาให้ความรู้กฎจราจร หรือการเชิญตำรวจท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับป้องกันภัยจากอาชญากรรมและยาเสพติด นักเรียนจัดกลุ่มศึกษาสังคมและวัฒนธรรมในท้องถิ่นด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาจากแหล่งต่างๆ เช่น การสัมภาษณ์ การจัดทำแบบสอบถาม การถ่ายรูปทำสไลด์ และนำมาใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนสังคมศึกษาที่เกี่ยวกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงของสังคม ครูพานักเรียนศึกษาดูงานและมีส่วนร่วมอนุรักษ์อาชีพภูมิปัญญาในท้องถิ่นคน

3.4 ด้านการเมืองและประชาธิปไตย ได้แก่ นักเรียนฝึกปฏิบัติมีส่วนร่วมกับสถานการณ์จริงในชุมชน เช่น การสังเกตการเลือกตั้งท้องถิ่น การสัมภาษณ์ความคิดเห็นในประเด็นต่างๆของผู้มีสิทธิออกเสียงในชุมชนในวาระต่างๆ นักเรียนร่วมกิจกรรมฟื้นฟูและพัฒนาชุมชนด้านประชาธิปไตย โดยมีส่วนร่วมสร้างจิตสำนึกความบทบาทหน้าที่ที่ชุมชนมอบหมาย เช่น การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การไปร่วมฟังประชาพิจารณ์หรือประชุมออกเสียงโหวตแสดงความคิดเห็นในเรื่องประโยชน์ของส่วนร่วมในชุมชน นักเรียนมีส่วนร่วมรณรงค์ทำกิจกรรมและสร้างจิตสำนึกไม่ซื้อเสียงร่วมกับชมรมประชาธิปไตยในชุมชนท้องถิ่นของคน นักเรียนมีส่วนร่วมรณรงค์ด้านประชาธิปไตยมีการจัดกิจกรรมการแสดงหรือนิทรรศการให้ความรู้ด้านการเมืองการปกครองในวันสำคัญๆร่วมกับชุมชน นักเรียนร่วมกันจัดทำข้อมูล แผ่นพับ วารสารข่าวสารด้านการเมือง และรณรงค์วิธีการเลือกตั้งใช้สิทธิที่ถูกต้อง แจกผู้ปกครองหรือประชาชนในท้องถิ่น เผยแพร่ให้ความรู้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ให้นักเรียนได้เป็นตัวแทนฝึกพูดในที่ชุมชนสาธารณะเช่น การจัดได้ว่าที่ประเด็นเกี่ยวกับการเมืองในเวทีชุมชน ครูพานักเรียนไปดูงานเยี่ยมชมหน่วยงานปกครองในท้องถิ่น นักเรียนได้พบปะผู้คุยกับคนในวงการเมืองการปกครอง ได้เห็นและสัมผัสกับบรรยากาศของสถานการณ์การทำงานจริงในชุมชน